

STANDARDY

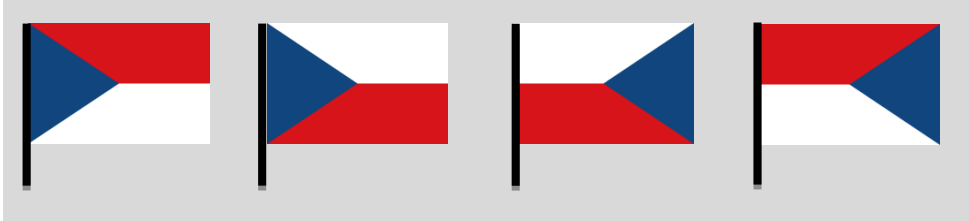
PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Výchova k občanství

Zpracováno dle upraveného RVP ZV platného od 1. 9. 2013

Vypracovala skupina pro přípravu standardů vzdělávacího oboru Výchova k občanství ve složení:

Mgr. Petr Bahník, Arcibiskupské gymnázium Praha
Mgr. Iva Dobiášová, Gymnázium Mnichovo Hradiště
PhDr. Aleš Dvořák, MŠMT
Mgr. Pavlína Fialová, ZŠ Hodkovice nad Mohelkou
Mgr. Alena Hesová, NÚV
Mgr. Jana Jochová Trlicová, Výbor na obranu rodičovských práv
Mgr. Eliška Křížková, NIDV
Mgr. Antonín Staněk, Ph.D., Pedagogická fakulta UP Olomouc
Mgr. František Tomášek, Asociace profesí učitelství ČR

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	1. Člověk ve společnosti
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-1-01 Žák objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání
Indikátory	1. žák pozná a popíše státní a národní symboly ČR 2. žák vysvětlí, kdy a proč se používají státní symboly ČR
Ilustrativní úloha	
<p>Na kterém obrázku je správně vyobrazena státní vlajka České republiky?</p> <p>a) b) c) d)</p> 	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-1-01.1
Další poznámky:	Obr. <i>Vlajka České republiky</i> [online]. 20. 3. 2006 [cit. 2014-08-14]. Dostupné pod licencí Public domain na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Flag_of_the_Czech_Republic.svg

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	1. Člověk ve společnosti
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-1-02 Žák rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu
Indikátory	1. žák na příkladu objasní, co je nacionalismus a co je vlastenectví 2. žák diskutuje o kladných a záporných projevech vztahu k vlasti a národu
Ilustrativní úloha	
<p><i>Vlastenectví nebo nacionalismus?</i></p> <p><i>Za to, že jsem Čech jak poleno, se nestydím. Zdravý patriotismus, který souvisí se znalostí historie rodiny, regionu, země i Evropy, je zdravý a chvályhodný. Pokud si umí člověk přiznat i stinné stránky. Být hrdý, znamená vědět a znát to příjemné i nepříjemné, často se i zastydět. Mezi Čechy i jakýmkoli jiným národem jsou lidé obdivuhodní, skvělí, výjimeční, světci, lidumilové, ale i psychopati, sadisti, skety a gauneři. Jen proto, že jsem nějaké národnosti, ze mě nedělá člověka ani dobrého, ani špatného. Žádný národ není ani dobrý, ani špatný sám o sobě. Jsou jen dobří a špatní lidé.</i></p> <p><i>Něco jiného je, když na základě mojí národnosti hodlá někdo mě a moje bližní utlačovat, otročit či zlikvidovat. Tam je asi každý přirozeně v právu obhájit a bránit svoje sebeurčení, život, kulturu. Vlastenectví nesmí přejít v nacionalismus, kde se říká, že jeden národ je lepší než druhý a hlavně, že druhý člověk je horší nebo lepší podle svojí národnosti. Bohužel, nacionalismus moc dobrého, na rozdíl od vlastenectví, lidstvu nepřinesl.</i></p> <p>Po přečtení textu uveď situace, kdy jsi byl hrdý na svůj národ a kdy ne a zda ses setkal s projevem nacionalismu.</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-1-02.1
Další poznámky:	BĚLOBRÁDEK, Pavel. Vlastenectví nebo nacionalismus?. <i>Blog.iDNES.cz</i> [online]. 21. 9. 2011 [cit. 2014-08-14]. Dostupné z: http://belobradek.blog.idnes.cz/c/211238/Vlastenectvi-nebo-nacionalismus.html




Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	1. Člověk ve společnosti
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-1-03 Žák zdůvodní nepřijatelnost vandalského chování a aktivně proti němu vystupuje
Indikátory	1. žák rozpozná projevy vandalismu ve škole a v obci 2. žák vysvětlí důsledky vandalismu 3. žák navrhne, jak lze chránit kulturní památky, přírodní objekty a majetek
Ilustrativní úloha	
<p>1. Zdokumentuj projevy vandalismu ve svém nejbližším okolí. Využít můžeš výtvarné potřeby, mobilní telefon, fotoaparát nebo PC a tiskárnu. Ukázky projevů vandalismu můžeš také zaznamenat jakkoli graficky.</p> <p>2. Do mapy obce nebo plánu školy vyznač místa, kde se projevuje vandalismus. Výsledky svého pozorování představ spolužákům.</p> <p>3. Navrhni, jak by se v těchto konkrétních případech dalo vandalismu zabránit.</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-1-03.1 VO-9-1-03.3

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	1. Člověk ve společnosti
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-1-04 Žák zhodnotí nabídku kulturních institucí a cíleně z ní vybírá akce, které ho zajímají
Indikátory	1. žák uvede příklady kulturních institucí a kulturních akcí 2. žák doporučí kulturní akci, která ho zajímá
Ilustrativní úloha	
<p>1. Zjistí nabídku kulturních akcí ve svém okolí na příští měsíc.</p> <p>2. Z nabídky vyber kulturní akci, která tě zajímá, a svůj výběr zdůvodni.</p> <p>3. Navrhni kulturní akci, která ti v nabídce chybí.</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-1-04.1

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	1. Člověk ve společnosti
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-1-05 Žák kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí
Indikátory	1. žák rozlišuje fakta, názory a manipulativní prvky v mediálním sdělení 2. žák diskutuje o vlivu propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí
Ilustrativní úloha	
<p>V ukázkách několika reklamních sdělení vyhledej fakta, názory a manipulativní prvky a odpověz na následující otázky:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Na jakých výrazných komunikačních prvcích nebo obecných obrazech jsou tyto reklamy postaveny? 2. Čím se snaží tyto reklamy diváka nebo čtenáře zaujmout a přesvědčit? 3. Jakou klamnou představu mohou tyto konkrétní reklamy vzbudit? 4. Jak může některá z těchto reklam ovlivnit tvoje chování? 	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-1-05.1 VO-9-1-05.2
Další poznámky:	Reklamy lze vyhledávat například prostřednictvím Národní galerie reklamy, viz <i>Národní galerie reklamy</i> [online]. Praha: Mediář.cz [cit. 2014-08-14]. Dostupné z: http://galeriereklamy.mediar.cz/uvod/

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	1. Člověk ve společnosti
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-1-06 Žák zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a jak pomoci v situacích ohrožení a obrany státu
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák objasní, které skupiny lidí potřebují zvýšenou ochranu a pomoc 2. žák popíše situace ohrožení a nouze, kdy je potřeba pomáhat druhým 3. žák popíše projevy lidské solidarity 4. žák navrhne, jak může konkrétně pomoci lidem v nouzi, v případě ohrožení nebo při obraně státu
Ilustrativní úloha	
<p><i>Liberec – Liberecký fotbalový klub věnuje 175 000 korun oblastem v okolí, které o víkendu postihly ničivé bleskové povodně. Částka 55 tisíc se dnes vybrala na stadionu mezi diváky, kteří navštívili duel s Jabloncem. Roztleskávačky Slovanu Liberec chodily před zápasem a v poločasové přestávce mezi fanoušky se zapečetěnými boxy, kam mohli příznivci obou klubů vhodit částku dle vlastního uvážení.</i></p> <p>Uveď, jak bys mohl postiženým povodněmi pomoci ty a tvoje rodina.</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-1-06.4
Další poznámky:	Při derby vybrali fanoušci padesát pět tisíc na záplavy. <i>Jablonecký deník</i> [online]. 9. 8. 2010 [cit. 2014-08-14]. Dostupné z WWW: http://jablonecky.denik.cz/zpravy_region/pri-derby-vybrali-fanousci-padesat-pet-tisic-na-za.html

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	1. Člověk ve společnosti
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-1-07 Žák uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích, případné neshody či konflikty s druhými lidmi řeší nenásilným způsobem
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák uplatňuje zásady společenského chování v různých životních situacích 2. žák v různých životních situacích používá vhodnou komunikaci 3. žák na příkladech objasní asertivní, pasivní a agresivní chování 4. žák navrhne, jak efektivně a nenásilně řešit neshody nebo konflikty
Ilustrativní úloha	
<p><i>V rodině vznikl konflikt o společném strávení volné neděle. Matka chce jít plavat do bazénu, otec a syn chtějí zajít do kina, dcera trvá na tom, že zůstane doma.</i></p> <p>Uveď vhodné způsoby řešení konfliktu.</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-1-07.3 VO-9-1-07.4

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	1. Člověk ve společnosti
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-1-08 Žák objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák na příkladech objasní, jak nesnášenlivost narušuje mezilidské vztahy 2. žák diskutuje o předsudcích a stereotypích narušujících mezilidské vztahy 3. žák popíše situace, kdy je ve společnosti potřebná tolerance 4. žák projevuje respekt ke kulturním rozmanitostem a k právům druhých
Ilustrativní úloha	
<p>K fotografiím cizinců napiš co nejvíce vlastností, které tě napadnou.</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: flex-start;"> <div style="text-align: center;"> <p>A</p>  </div> <div style="text-align: center;"> <p>B</p>  </div> <div style="text-align: center;"> <p>C</p>  </div> </div> <p>Diskutuj o tom, co ovlivnilo jejich charakteristiku a jak je možné se v běžném životě vyvarovat předsudků a stereotypů.</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-1-08.2
Další poznámky:	<p>Obr. A. Red Ao dai [online]. [cit. 2014-11-13]. Dostupné pod licencí Public domain na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Red_Ao_dai_3.jpg</p> <p>Obr. B. Evan99 [online]. [cit. 2014-08-14]. Dostupné pod licencí Creative Commons na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kruczkowski_Piotr_2010.jpg</p> <p>Obr. C. Callens, W. [online]. [cit. 2014-11-13]. Dostupné pod licencí Creative Commons na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Old_woman_in_Lahic.jpg?uselang=cs</p>

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	1. Člověk ve společnosti
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-1-09 Žák rozeznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti
Indikátory	1. žák popíše projevy netolerance, rasismu, xenofobie a extremismu 2. žák objasní důsledky lidské nesnášenlivosti 3. žák navrhne, jak čelit projevům lidské nesnášenlivosti
Ilustrativní úloha	
<p><i>Vesna uviděla nabídku pracovního místa prodavačky ve výloze obchodu s oděvy. Chtěli někoho ve věku 18 až 23 let. Vesna vešla dovnitř a optala se manažerky na místo. Řekla jí, aby přišla za dva dny, protože ještě nemají dostatečný počet uchazečů. Vesna se vrátila dvakrát a vždy jí řekli totéž. O necelý týden později se vrátila do obchodu. Ve výloze byla stále nabídka volného místa. Manažerka byla zaneprázdněná a nemohla Vesnu přijmout, ale bylo jí řečeno, že je volné místo obsazeno. Jakmile Vesna odešla z obchodu, byla tak znechucená, že požádala kamarádku, která na rozdíl od ní není Romka, zda by se po místě nemohla optat. Když kamarádka vyšla ven, řekla, že byla pozvána na pondělí na pohovor. Vesna se domnívá, že byla při hledání práce diskriminována.</i></p> <p>Diskutuj o možnostech řešení podobných situací a navrhni, jak by měla Vesna postupovat.</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-1-09.1
Další poznámky:	Úloha volně zpracována podle TAJŠLOVÁ, I. Rovnost – 2/4 – Příběh Vesny. <i>Metodický portál. Výchova k občanství</i> [online]. [cit. 2014-08-14]. Dostupné z WWW: http://www.vychovakobcanstvi.cz/pvo/rovnost-2-hodina-pribeh-vesny

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	1. Člověk ve společnosti
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-1-10 Žák posoudí a na příkladech doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů a dosahování některých cílů v rodině, ve škole, v obci
Indikátory	1. žák na příkladech objasní výhody spolupráce v rodině, ve škole, v obci 2. žák rozliší individuální práci, spolupráci a soutěživost
Ilustrativní úloha	
<p><i>Pan Sedlák chodívá se svým vnukem Danielem do školky v brněnské Masarykově čtvrti. Cestou však byly jen rozbité lavičky a nebylo, kam by se posadili. Proto pan Sedlák koupil dřevěné latě a šrouby a vrhl se do opravy laviček. Když se při práci zranil, našel nečekaného pomocníka. Ve chvíli, kdy si zalepoval poraněnou ruku, za ním přišel mladý student a zeptal se, jestli by mohl taky pomoci. Dohromady opravili celkem šest laviček. Josef Sedlák měl ještě jednoho, i když zatím neznámého pomocníka. Všechny opravené lavičky totiž někdo natřel. Dobrovolnou práci pana Sedláka ocenila i radnice a blízké gymnázium. Škola, jejíž studenti teď mohou lavičky také využívat, navíc seniorovi z velké části přispěla na nákup materiálu.</i></p> <p>Diskutuj o přínosech spolupráce:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Co pan Sedlák vyvolal? 2. Kdo všechno se do opravy laviček zapojil? 3. Kdo má z opravy laviček prospěch? 4. Jak jinak by se mohla situace vyvíjet? 	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-1-10.1
Další poznámky:	Text připraven na základě článku BOŘIL, M. Brňan si neměl s vnukem kam sednout, tak začal opravovat lavičky. <i>iDNES.cz</i> [online]. 14. 11. 2012 [cit. 2014-08-14]. Dostupné z WWW: http://brno.idnes.cz/brnan-opravil-v-masarykove-ctvrti-sest-lavicek-frt-/brno-zpravy.aspx?c=A121114_134614_brno-zpravy_bor

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	2. Člověk jako jedinec
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-2-01 Žák objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi a kvalitu života
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák uvede složky osobnosti, které ji charakterizují 2. žák vysvětlí, jak se projevuje zdravé a nepřiměřené sebevědomí 3. žák popíše chování osob s různým temperamentem 4. žák objasní, jak se projevují vlohy a schopnosti 5. žák objasní, jak osobní vzory ovlivňují život jedince 6. žák sestaví svůj žebříček hodnot
Ilustrativní úloha	
<p>Vytvoř skupinu se spolužáky, kteří mají stejný názor na níže uvedenou otázku, a společně pro něj najděte argumenty. Z každé skupiny vyberte mluvčího, který sdělí stanoviska ostatním. O těchto stanoviscích diskutujte.</p> <p>Kdo z těchto lidí je sebevědomý?</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Kdo tvrdí, že nemá žádnou slabost. b) Kdo nedává své slabosti najevo. c) Kdo připouští své slabosti. 	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-2-01.2
Další poznámky:	Úloha zpracována podle <i>Občanská výchova 8; Rodinná výchova 8. Učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia</i> . Plzeň : Fraus, 2005.




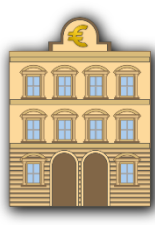
Vzdělávací obor	Výchova k občanství															
Ročník	9.															
Tematický okruh	2. Člověk jako jedinec															
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-2-02 Žák posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních a společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek															
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák uvede příklady osobnostních vlastností, které se projevují při spolupráci a vlastní práci 2. žák objasní vliv svých osobních vlastností na spolupráci a vlastní práci 3. žák uvede, proč je vůle důležitá při dosahování cílů a překonávání překážek 4. žák vysvětlí, kdy je třeba mít pevnou vůli 															
Ilustrativní úloha																
<p>Rozhodni, zda je uvedená vlastnost projevem pevné vůle (ANO), či nikoli (NE):</p> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 60%;"></th> <th style="width: 20%; text-align: center;">ANO</th> <th style="width: 20%; text-align: center;">NE</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>a) cílevědomost</td> <td style="text-align: center;"><input type="checkbox"/></td> <td style="text-align: center;"><input type="checkbox"/></td> </tr> <tr> <td>d) pohodlnost</td> <td style="text-align: center;"><input type="checkbox"/></td> <td style="text-align: center;"><input type="checkbox"/></td> </tr> <tr> <td>c) povrchnost</td> <td style="text-align: center;"><input type="checkbox"/></td> <td style="text-align: center;"><input type="checkbox"/></td> </tr> <tr> <td>b) vytrvalost</td> <td style="text-align: center;"><input type="checkbox"/></td> <td style="text-align: center;"><input type="checkbox"/></td> </tr> </tbody> </table>			ANO	NE	a) cílevědomost	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	d) pohodlnost	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	c) povrchnost	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	b) vytrvalost	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
	ANO	NE														
a) cílevědomost	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>														
d) pohodlnost	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>														
c) povrchnost	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>														
b) vytrvalost	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>														
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-2-02.2															

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	2. Člověk jako jedinec
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-2-03 Žák rozpoznává projevy záporných charakterových vlastností u sebe i u druhých lidí, kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání
Indikátory	1. žák v modelových situacích určuje charakterové vlastnosti a popíše jejich projevy 2. žák navrhne, jak může usměrňovat své chování a jednání
Ilustrativní úloha	
<p><i>Tomáš často neví, jak by vyplnil odpoledne. Někdy poslouchá hudbu, jindy hraje počítačové hry, někdy sleduje akční filmy. Když ho nuda vyžene ven, hledá s partou nějakou aktivitu, aby zabili čas. Někdy provokují kolemjdoucí, jindy obsadí houpačky na dětském hřišti a několikrát už také vyzkoušeli hraní automatů.</i></p> <p>Porad' Tomášovi, jak by mohl zlepšit své chování.</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-2-03.2
Další poznámky:	Úloha volně připravena podle učebnice DUDÁK, Vladislav et al. <i>Občanská výchova pro 6. a 7. ročník základní školy</i> . Praha : Fortuna, 1997.

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	2. Člověk jako jedinec
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-2-04 Žák popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák uvede příklady sebeovládání 2. žák objasní potřebu motivace pro rozvoj osobních předností 3. žák objasní, jak lze překonávat osobní nedostatky a rozvíjet zdravou sebedůvěru 4. žák popíše své životní cíle a plány
Ilustrativní úloha	
<p>Doplň následující věty a popiš tak jeden svůj osobní cíl.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mým cílem je 2. Tohoto cíle chci dosáhnout do 3. Tohoto cíle chci dosáhnout, protože 4. Tohoto cíle dosáhnu tak, že 5. Na cestě za tímto cílem budu muset překonat tyto překážky: 6. Při dosahování tohoto cíle mi mohou pomoci tyto moje vlastnosti: 	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-2-04.4
Další poznámky:	Úloha volně připravena podle DUMu V pohodě. <i>Metodický portál: Digitální učební materiály</i> [online]. 22. 11. 2012 [cit. 2014-08-14]. Dostupné z WWW: http://dum.rvp.cz/materialy/v-pohode.html

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	3. Člověk, stát a hospodářství
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-3-01 Žák rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady
Indikátory	1. žák uvede různé druhy vlastnictví na konkrétních příkladech 2. žák diskutuje o různých možnostech ochrany vlastnictví
Ilustrativní úloha	
<p><i>Významný a úspěšný spisovatel pořídil pro rodinu moderně vybavenou vilu na krásném pozemku obklopeném přírodou a rodinný vůz. Značné finanční prostředky a celková životní úroveň jsou výsledkem toho, že se pravidelně vydávají jeho knihy.</i></p> <p>Urči formy vlastnictví, o kterých se zmiňuje uvedený text, a vysvětli možnosti jejich ochrany.</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-3-01.1 VO-9-3-01.2

Vzdělávací obor	Výchova k občanství																								
Ročník	9.																								
Tematický okruh	3. Člověk, stát a hospodářství																								
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-3-02 Žák sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti, dodržuje zásady hospodárnosti a vyhýbá se rizikům při hospodaření s penězi																								
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák uvede příklady příjmů a výdajů domácnosti 2. žák objasní rozdíl mezi vyrovnaným, schodkovým a přebytkovým rozpočtem domácnosti 3. žák vysvětlí rozdíl mezi pravidelnými a jednorázovými příjmy a výdaji 4. žák rozliší zbytné a nezbytné výdaje domácnosti 5. žák vysvětlí zásady hospodárnosti na jednoduchém rozpočtu domácnosti 																								
Ilustrativní úloha																									
<p>V domácnosti Novákových žije pan Novák, paní Nováková, jejich studující syn a matka paní Novákové. Z následujících položek sestav měsíční rozpočet domácnosti Novákových.</p> <table border="1" data-bbox="552 909 1066 1357"> <tr> <td>Čistá mzda pana Nováka</td> <td>20 000 Kč</td> </tr> <tr> <td>Nájemné</td> <td>9 000 Kč</td> </tr> <tr> <td>Provoz domácnosti</td> <td>3 000 Kč</td> </tr> <tr> <td>Starobní důchod babičky</td> <td>8 400 Kč</td> </tr> <tr> <td>Čistá mzda paní Novákové</td> <td>14 000 Kč</td> </tr> <tr> <td>Doprava a provoz auta</td> <td>2 000 Kč</td> </tr> <tr> <td>Jídlo</td> <td>10 000 Kč</td> </tr> <tr> <td>Oblečení</td> <td>3 000 Kč</td> </tr> <tr> <td>Zábava</td> <td>2 000 Kč</td> </tr> <tr> <td>Splátka úvěru</td> <td>3 000 Kč</td> </tr> <tr> <td>Splátka leasingu</td> <td>6 000 Kč</td> </tr> <tr> <td>Stavební spoření</td> <td>3 000 Kč</td> </tr> </table> <p>Rodina Novákových má:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) vyrovnaný rozpočet b) schodkový rozpočet c) přebytkový rozpočet <p>Své tvrzení zdůvodni.</p>		Čistá mzda pana Nováka	20 000 Kč	Nájemné	9 000 Kč	Provoz domácnosti	3 000 Kč	Starobní důchod babičky	8 400 Kč	Čistá mzda paní Novákové	14 000 Kč	Doprava a provoz auta	2 000 Kč	Jídlo	10 000 Kč	Oblečení	3 000 Kč	Zábava	2 000 Kč	Splátka úvěru	3 000 Kč	Splátka leasingu	6 000 Kč	Stavební spoření	3 000 Kč
Čistá mzda pana Nováka	20 000 Kč																								
Nájemné	9 000 Kč																								
Provoz domácnosti	3 000 Kč																								
Starobní důchod babičky	8 400 Kč																								
Čistá mzda paní Novákové	14 000 Kč																								
Doprava a provoz auta	2 000 Kč																								
Jídlo	10 000 Kč																								
Oblečení	3 000 Kč																								
Zábava	2 000 Kč																								
Splátka úvěru	3 000 Kč																								
Splátka leasingu	6 000 Kč																								
Stavební spoření	3 000 Kč																								
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-3-02.1																								
Další poznámky:	Úloha připravena podle <i>Finanční gramotnost ve výuce. Metodická příručka</i> [online]. Praha, NÚV, 2011. Str. 58. [cit. 2014-08-14]. Dostupné z WWW: http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2011/11/Financni_gramotnost_ve_vyuce_definitivni.pdf																								

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	3. Člověk, stát a hospodářství
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-3-03 Žák na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák na příkladech objasní možnosti hotovostního a bezhotovostního placení 2. žák vysvětlí, k čemu slouží bankovní účet 3. žák vysvětlí rozdíly v používání debetní a kreditní platební karty 4. žák diskutuje o výhodách a rizicích různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení
Ilustrativní úloha	
<p>1. Pomocí obrázků vysvětlí, jakým způsobem probíhá bezhotovostní platba elektřiny, kterou platí domácnost dodavateli elektřiny. K obrázkům nakreslí schéma procesu bezhotovostní platby.</p> <p>2. Jak by se proces placení změnil, pokud by domácnost platila odběr elektřiny v hotovosti?</p>	
 <p><i>elektrárna</i></p>  <p><i>domácnost</i></p>  <p><i>obchodní banka</i></p>  <p><i>komerční banka</i></p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-3-03.1
Další poznámky:	<p>Úloha zpracována podle <i>Občanská výchova 9; Rodinná výchova 9. Učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia</i>. Plzeň : Fraus, 2006.</p> <p><i>Elektrárna</i> [online]. [cit. 2014-08-14]. Dostupný pod licencí Public domain na WWW: http://www.clker.com/clipart-1773.html</p> <p><i>Domácnost</i> [online]. [cit. 2014-08-14]. Dostupný pod licencí Public domain na WWW: http://www.clker.com/clipart-1774.html</p> <p><i>Obchodní banka</i> [online]. [cit. 2014-08-14]. Dostupný pod licencí Public domain na WWW: http://www.clker.com/clipart-25562.html</p> <p><i>Komerční banka</i> [online]. [cit. 2014-08-14]. Dostupný pod licencí Public domain na WWW: http://www.clker.com/clipart-bank-building-with-euro-sign.html</p>

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	3. Člověk, stát a hospodářství
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-3-04 Žák vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák popíše funkce banky a uvede příklady jejich služeb 2. žák na příkladu vysvětlí rozdíl mezi úrokem placeným a přijatým 3. žák uvede příklady pojištění pro konkrétní rizikové situace
Ilustrativní úloha	
<p>K níže uvedeným funkcím banky přiřaď příklady bankovních služeb.</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Banky půjčují peníze klientům. b) Banky uschovávají peníze klientů. c) Banky zajišťují bezhotovostní platby. <ol style="list-style-type: none"> 1) Pan Matějček má spořicí účet, na který pravidelně posílá peníze. 2) Paní Nováková platí účet za telefon přes internet. 3) Pan Svoboda si vzal v bance spotřebitelský úvěr na nákup nového nábytku. 4) Pan Novotný požádal v bance o hypotéku, aby si mohl koupit byt. 5) Paní Dvořáková si ukládá každý měsíc 1 000 Kč na stavební spoření. 6) Firma ALFA posílá svým zaměstnancům výplaty na jejich účty. 	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-3-04.1

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	3. Člověk, stát a hospodářství
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-3-05 Žák uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu
Indikátory	1. žák uvede příklady úspor, investic a spotřeby při nakládání s volnými finančními prostředky 2. žák na příkladech objasní, jak lze krýt deficit rozpočtu domácnosti v různých situacích opatřeními na straně příjmů či výdajů
Ilustrativní úloha	
<p><i>Rodina má k dispozici volné finanční prostředky – 200 000 Kč.</i></p> <p>Rozhodni, které z níže uvedených možností mají charakter úspor, investic nebo spotřeby:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) nákup nové ledničky b) uložení peněz na spořicí účet c) vkládání peněz na termínovaný účet d) nákup akcií e) nákup zahraničního zájezdu f) koupě pozemku 	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-3-05.1

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	3. Člověk, stát a hospodářství
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-3-06 Žák na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák objasní princip nabídky a poptávky 2. žák na příkladu vysvětlí, jak nabídka a poptávka ovlivňuje cenu 3. žák na příkladu vysvětlí, jak se stanovuje cena na základě nákladů a z čeho se skládá 4. žák na příkladu vysvětlí, co je inflace a jaký je její vliv na reálnou hodnotu peněz
Ilustrativní úloha	
<p>Vypočti prodejní cenu hamburgeru za těchto 3 podmínek:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Náklady na 1 hamburger <ul style="list-style-type: none"> - mleté maso, koření, sůl 12 Kč - žemle 3 Kč - mzda kuchaře 5 Kč - další náklady (energie, doprava) 2 Kč. 2. Chceš dosáhnout zisku 25 %. 3. DPH je 21 %. 	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-3-06.3

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	3. Člověk, stát a hospodářství
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-3-07 Žák rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané
Indikátory	1. žák uvede příklady příjmů a výdajů státního rozpočtu 2. žák uvede příklady situací, ve kterých mohou občané žádat o dávky a příspěvky ze státního rozpočtu
Ilustrativní úloha	
<p>K níže uvedeným situacím přiřaď daň, která se v tomto případě odvádí.</p> <p>a) Ota si koupil rohlík. b) Firma ALFA Ioni dosáhla velkého zisku. c) Paní Veselá pracuje ve firmě jako účetní. d) Novákovi vlastní rodinný dům se zahradou.</p> <p>1) Daň z nemovitosti. 2) Daň z přidané hodnoty. 3) Daň z příjmu fyzických osob. 4) Daň z příjmu právnických osob.</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-3-07.1

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	3. Člověk, stát a hospodářství
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-3-08 Žák rozlišuje a porovnává úlohu výroby, obchodu a služeb, uvede příklady jejich součinnosti
Indikátory	1. žák uvede příklady výroby, obchodu a služeb 2. žák na příkladu popíše, jak na sebe výroba, obchod a služby navazují

Ilustrativní úloha

Bohouš dostal k narozeninám od rodičů nové džíny.

- *Džínovina byla vyrobena z bavlny vypěstované v Beninu, tkané a barvené v Itálii barvou, která byla vyrobena v Německu.*
- *Džínovina byla poslána lodí do Tunisu, kde se džíny ušily.*
- *K drhnutí džínoviny se použily kousky pemzy z vyhaslého vulkánu v Turecku.*
- *Knoflíky byly vyrobeny z mosazi (slitina mědi a zinku), která byla vyrobena v Německu.*
- *Měď byla z Namibie a zinek byl z Austrálie.*
- *Měkčí bavlna do kapes byla vypěstována a utkána v Pákistánu.*
- *Byly použity různé druhy nití na zapořítí džínů, které byly vyrobeny v Anglii, Maďarsku a tkány ve Španělsku.*
- *Polyesterová vlákna pro nitě byla vyrobena v Japonsku, z ropy dovezené z Kuvajtu.*
- *Džíny byly usušeny a poslány přes moře do Francie a poté kamiony do ČR do velkoskladu u Prahy.*
- *Pak byly džíny distribuovány do obchodů po celé ČR.*
- *V jednom z těchto obchodů džíny Bohoušovi rodiče koupili.*
- *Přímo v obchodě Bohoušovi džíny zkrátili na požadovanou délku.*

Co všechno se muselo odehrát, než Bohouš začal džíny nosit? Tyto činnosti rozděľ do následujících 3 kategorií:

VÝROBA	OBCHOD	SLUŽBY

Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-3-08.1 VO-9-3-08.2
Další poznámky:	Úloha volně připravena podle CHÁRA, P. Bohoušovy džíny. <i>Metodický portál: Články</i> [online]. 08. 09. 2006 [cit. 20143-08-14]. Dostupné z WWW: http://clanky.rvp.cz/clanek/c/z/880/BOHOUSOVY-DZINY.html

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	4. Člověk, stát a právo
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-4-01 Žák rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky
Indikátory	1. žák uvede příklad unitárního státu a federace, popíše a porovná jejich základní znaky 2. žák vlastními slovy vyjádří rozdíl mezi monarchií a republikou
Ilustrativní úloha	
<p>Který z uvedených států je federací?</p> <p>a) Polsko. b) Francie. c) Německo. d) Česká republika.</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-4-01.1

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	4. Člověk, stát a právo
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-4-02 Žák rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů státu
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák vyjmenuje orgány zákonodárné moci ČR a popíše jejich činnost 2. žák vyjmenuje orgány výkonné moci ČR a popíše jejich činnost 3. žák vyjmenuje orgány soudní moci ČR a popíše jejich činnost 4. žák uvede příklady činnosti státní správy a samosprávy na úrovni obce 5. žák objasní rozdíl mezi hejtmanem, primátorem a starostou
Ilustrativní úloha	
<p>Která z alternativ <u>není</u> popisem činnosti představitele zákonodárné moci ČR?</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Senátor spolu s ostatními senátory projednává a hlasováním schvaluje návrhy zákonů předkládané Poslaneckou sněmovnou. b) Poslanec Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR spolu s ostatními poslanci projednává a hlasováním schvaluje zákony. c) Předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR řídí Poslaneckou sněmovnu a předsedá jí. d) Předseda Vlády ČR řídí činnost vlády a zastupuje ji navenek. 	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-4-02.1

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	4. Člověk, stát a právo
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-4-03 Žák objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů
Indikátory	1. žák uvede příklady základních principů demokratického řízení státu 2. žák diskutuje o výhodách a nevýhodách demokratického způsobu řízení státu 3. žák uvede příklady demokratického způsobu řízení státu v každodenním životě
Ilustrativní úloha	
Přečti si následující charakteristiky způsobů řízení státu. Rozhodni, kdy jde o demokracii a kdy jde o diktaturu. Ke každému způsobu řízení státu vypiš 3 znaky.	
.....
<i>Moc ve státě je soustředěna v rukou jedné osoby nebo určité vládnoucí skupiny lidí. Dochází zde často k potlačování základních lidských práv a svobod, k pronásledování politických odpůrců nebo falšování výsledků voleb.</i>	<i>Státní moc vykonává lid. Rozlišují se dvě základní formy, a to přímá a zastupitelská. Buď lid vykonává státní moc přímo vyjádřením své vlastní vůle (např. referendum), nebo lid vykonává svou vůli prostřednictvím volených zástupců (např. obecní zastupitelstva, parlament a senát).</i>
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-4-03.1
Další poznámky:	Úloha volně připravena podle HOŠTIČKA, J. <i>Demokracie versus diktatura</i> [online]. 2012. [cit. 2014-08-14]. Dostupné z WWW: http://www.ptac.cz/data/jednotky/demokracie_versus_diktatura.pdf#view=Fit

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	4. Člověk, stát a právo
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-4-04 Žák vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák vlastními slovy vyjádří význam voleb do zastupitelstev 2. žák vlastními slovy objasní, proč je důležité účastnit se voleb 3. žák uvede příklady činnosti místního zastupitelstva
Ilustrativní úloha	
<p><i>Valran je čtrnáctiletý chlapec ze vzdálené nedemokratické země. Nechápe smysl zastupitelského systému, ani jeho fungování, a rád by se o něm dozvěděl více. Nemá mnoho možností se vzdělávat ani cestovat, obrací se proto na své vrstevníky v České republice se žádostí, aby mu věc stručně objasnili.</i></p> <p>Napiš Valranovi srozumitelnou charakteristiku zastupitelského systému volně podle těchto otázek:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Co je to zastupitelstvo? 2. K čemu slouží politické strany? 3. Proč se konají volby? 	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-4-04.1

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	4. Člověk, stát a právo
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-4-05 Žák přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod, rozumí povinnostem občana při zajišťování obrany státu
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák na příkladu objasní, jak se bránit v případě porušení práv spotřebitele 2. žák popíše postup při reklamaci výrobku nebo služby 3. žák uvede příklady základních lidských práv 4. žák diskutuje o ochraně základních práv a svobod 5. žák na příkladu uvede povinnosti občana při obraně státu
Ilustrativní úloha	
<p><i>Pavel si zakoupil novou grafickou kartu do svého počítače. Bohužel přestala fungovat již po několika dnech po zakoupení. Vydal se tedy do prodejny, aby zboží reklamoval. Prodejce však odmítl reklamaci přijmout, protože Pavel neměl uschován původní obal výrobku. Zároveň prodejce Pavlovi doporučil, aby reklamaci uplatnil přímo u výrobce karty.</i></p> <p>Jak by měl Pavel postupovat?</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Pavel by se měl písemnou formou obrátit na výrobce či dodavatele karty. b) Protože Pavel nemá původní obal výrobku, nemůže svůj nárok uplatnit a musí od reklamace ustoupit. c) Pavel by si měl od prodejce vyžádat předtištěný formulář protokolu o reklamaci, vyplnit jej a spolu s vadným výrobkem zaslat výrobci. d) Pavel by se měl na prodejce obrátit znovu písemnou formou. Prodejce je povinen reklamaci přijmout bez ohledu na to, zda má kupující uschován původní obal. 	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-4-05.1

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	4. Člověk, stát a právo
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-4-06 Žák objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák vysvětlí, proč je důležitá právní úprava společenských vztahů 2. žák popíše způsoby vzniku a zániku vlastnictví 3. žák popíše vznik a zánik pracovního poměru 4. žák pojmenuje podstatné náležitosti pracovní smlouvy 5. žák vlastními slovy objasní právní a společenskou roli instituce manželství
Ilustrativní úloha	
<p>Který z níže uvedených údajů <u>nemusí</u> být součástí pracovní smlouvy?</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Druh práce. b) Místo výkonu práce. c) Den nástupu do práce. d) Způsob čerpání dovolené. 	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-4-06.3

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	4. Člověk, stát a právo
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-4-07 Žák provádí jednoduché právní úkony a chápe jejich důsledky, uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava; koupě, oprava či pronájem věci
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák na příkladu objasní práva a povinnosti při osobní přepravě 2. žák na příkladu objasní práva a povinnosti při nákupu 3. žák na příkladu objasní práva a povinnosti při opravě či pronájmu věci 4. žák na příkladu objasní důsledky jednoduchých právních úkonů
Ilustrativní úloha	
<p><i>Kamila si objednala šaty, které si vybrala v módním katalogu. Šaty jí byly dodány poštou a Kamila je zaplatila při převzetí balíku. Po jeho rozbalení však byla hodně zklamaná. Šaty měly úplně jinou barvu a vzor než na fotografii v katalogu.</i></p> <p>Napiš, jak by měla Kamila dále postupovat.</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-4-07.2

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	4. Člověk, stát a právo
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-4-08 Žák dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák uvede příklady právních ustanovení, která se na něj vztahují 2. žák uvede příklady jednání, která jsou porušením právních ustanovení 3. žák diskutuje o důsledcích porušování právních ustanovení
Ilustrativní úloha	
Diskutuj o významu ustanovení školního řádu a důsledcích jeho porušení.	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-4-08.1

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	4. Člověk, stát a právo
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-4-09 Žák rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů
Indikátory	1. žák vyjmenuje orgány právní ochrany občanů 2. žák na příkladu popíše činnost konkrétního orgánu právní ochrany občanů 3. žák uvede příklad spolupráce orgánů právní ochrany
Ilustrativní úloha	
<p>Které z níže uvedených institucí <u>nepatří</u> k orgánům právní ochrany občanů?</p> <p>a) Veřejný ochránce práv (tzv. ombudsman). b) Státní zastupitelství. c) Finanční úřady. d) Soudy.</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-4-09.1

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	4. Člověk, stát a právo
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-4-10 Žák rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady
Indikátory	1. žák vysvětlí, co je protiprávní jednání, co je přestupek a co je trestný čin 2. žák uvede příklady protiprávního jednání v podobě přestupků 3. žák uvede příklady protiprávního jednání v podobě trestných činů
Ilustrativní úloha	
<p><i>Egon měl nedávno patnácté narozeniny. Rodinná oslava byla hezká, ale Egon si naplánoval ještě jednu, divočejší. Protože věděl, že se rodiče chystají na víkend k babičce, pozval si domů kamarády a dlouho do noci pouštěli hlasitou hudbu a vykřikovali z okna do ulice. Někdě ze sousedů nakonec zavolał policii.</i></p> <p>Jaký postih Egonovi hrozí?</p> <ol style="list-style-type: none"> Žádný, protože osoba mladší osmnácti let nenese za své jednání trestní odpovědnost. Jedná se o přestupek, a protože Egon již dosáhl věku patnácti let, bude mu postih zapsán do Rejstříku trestů. Jedná se o trestný čin, kterým se bude zabývat soud, a protože Egon již dosáhl věku patnácti let, bude mu postih zapsán do Rejstříku trestů. Jedná se o přestupek, a protože Egon již dosáhl věku patnácti let, nese za své jednání částečnou trestní odpovědnost. Tresty za přestupky se však do Rejstříku trestů nezapisují. 	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-4-10.1

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	4. Člověk, stát a právo
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-4-11 Žák diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání
Indikátory	1. žák uvede příklady korupčního jednání 2. žák diskutuje o příčinách, které vedou osoby ke korupčnímu jednání, a o důsledcích, které z tohoto jednání plynou pro všechny zúčastněné
Ilustrativní úloha	
<p>Který z následujících způsobů jednání <u>není</u> projevem korupce?</p> <p>a) Majitel stavební firmy pozval krajského hejtmána na své letní sídlo a nabídl mu podíl na zisku, pokud se zasadí o to, aby právě jeho firma zvítězila ve výběrovém řízení na výstavbu nové sportovní haly v krajském městě.</p> <p>b) Úředník významné instituce přijal od velké obchodní společnosti vyrábějící gumové pláštěnky velkou částku peněz za to, že prosadí předpis nařizující nošení gumových pláštěnek všem zaměstnancům v provozech spojených s výrobou potravin, léčiv a hraček.</p> <p>c) Univerzitní profesor, nadšený filatelista, poskytl studentovi před zkouškou správné řešení zkušebních testů výměnou za vzácnou poštovní známku.</p> <p>d) Učitel střední školy doučoval za peníze individuálně některé žáky před maturitními zkouškami.</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-4-11.1

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	5. Mezinárodní vztahy, globální svět
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-5-01 Žák popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování
Indikátory	1. žák uvede příklady svobody pohybu osob, zboží, práce, kapitálu v EU 2. žák uvede příklady situací, ve kterých může občan EU uplatňovat svá práva
Ilustrativní úloha	
<p>Které právo <u>nemůže</u> uplatňovat český občan v rámci EU?</p> <p>a) Cestovat bez pasu a kontroly na hranicích do kterékoli země EU. b) Volit zástupce do Evropského parlamentu. c) Studovat a vzdělávat se v jakékoli zemi EU. d) Využít konzulát země EU v cizině.</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-5-01.2

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	5. Mezinárodní vztahy, globální svět
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-5-02 Žák uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má vztah ČR, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše výhody spolupráce mezi státy, včetně zajišťování obrany státu a účasti v zahraničních misích
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák uvede významné mezinárodní organizace, jichž je ČR členem 2. žák vysvětlí, proč jsou mezinárodní organizace a společenství důležité 3. žák objasní rozdíly mezi OSN, EU a NATO 4. žák popíše mezinárodní spolupráci při zajišťování obrany a bezpečnosti státu a uvede příklady zahraničních misí Armády ČR
Ilustrativní úloha	
<p>K níže uvedeným mezinárodním organizacím přiřaď odpovídající charakteristiku.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) EU. 2) OSN. 3) NATO. <ol style="list-style-type: none"> a) Celosvětová organizace, jejímž cílem je zachování mezinárodního míru a spolupráce. b) Organizace především západních zemí, jejímž cílem je vzájemná bezpečnost a obrana. c) Organizace většiny evropských zemí, jejímž cílem je ekonomická, politická a společenská spolupráce a integrace Evropy. 	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-5-02.3

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	5. Mezinárodní vztahy, globální svět
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-5-03 Žák uvede příklady některých projevů globalizace, porovná jejich klady a zápory
Indikátory	1. žák uvede příklady projevů globalizace 2. žák diskutuje o kladech a záporech globalizace
Ilustrativní úloha	
Uveď příklady, kdy se ve svém životě setkáváš s globalizací. Diskutuj ve skupince o tom, co pozitivního a co negativního globalizace přináší.	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-5-03.1 VO-9-5-03.2

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	5. Mezinárodní vztahy, globální svět
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-5-04 Žák uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva
Indikátory	1. žák popíše některé globální problémy 2. žák zformuluje osobní názor na některé globální problémy 3. žák diskutuje o hlavních příčinách a možných důsledcích globálních problémů
Ilustrativní úloha	
<p>Který jev <u>není</u> důsledkem globalizace?</p> <p>a) Snižování cen letenek. b) Přibývání cizinců u nás. c) Rozdělení Československa. d) Snadná dostupnost zahraničního zboží.</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-5-04.3

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	5. Mezinárodní vztahy, globální svět
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-5-05 Žák objasní souvislosti globálních a lokálních problémů, uvede příklady možných projevů a způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni – v obci, regionu
Indikátory	1. žák popíše, jak se některé globální problémy projevují v jeho okolí 2. žák diskutuje o možnostech řešení globálních problémů na lokální úrovni
Ilustrativní úloha	
<p>1. Vyber si jeden lokální problém, který má globální přesah. Připrav s pomocí literatury a internetu krátký referát, ve kterém spolužákům tento problém představíš.</p> <p>2. Ve skupinách navrhnete, jak je možné tyto problémy řešit na lokální úrovni, a o těchto řešeních diskutujte.</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-5-05.2

Vzdělávací obor	Výchova k občanství
Ročník	9.
Tematický okruh	5. Mezinárodní vztahy, globální svět
Očekávaný výstup RVP ZV	VO-9-5-06 Žák uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání, objasní roli ozbrojených sil ČR při zajišťování obrany státu a při řešení krizí nevojenského charakteru
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák uvede příklady mezinárodního terorismu 2. žák diskutuje o možnostech boje proti terorismu 3. žák uvede situace, ve kterých se Armáda ČR podílí na národní a mezinárodní obraně 4. žák vyhledá informace o řešení krizí nevojenského charakteru na národní a mezinárodní úrovni a vysvětlí úlohu Armády ČR
Ilustrativní úloha	
<p>Který z těchto příkladů je projevem terorismu?</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Skupina radikálních ochránců přírody zničí stroj na těžbu dřeva v chráněné krajinné oblasti. b) Politická organizace v zemi A zaplatí skupině lidí ze země B za likvidaci politických odpůrců v zemi A. c) Země E během války se zemí F nešťastnou náhodou při bombardování zasáhne mnoho civilistů. <p>Svoje rozhodnutí zdůvodni.</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	VO-9-5-06.1
Další poznámky:	Úloha připravena podle KRATOCHVÍL, J. (ed.) <i>Bohouš a Dáša za lidská práva</i> [online]. Praha : Člověk v tísni, 2008. Str. 56. [cit. 2014-08-14]. Dostupné z WWW: http://www.varianty.cz/download/pdf/pdfs_73.pdf